

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Безуглого Павла Георгійовича на тему: «Вплив державної політики на міграційні процеси в Україні (2010-2017 рр.)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – «Політологія»

Наукова новизна дослідження полягає у регулюванні міграційних процесів, що пов'язано зі стратегічними напрямками діяльності державної політики сучасних європейських країн. Для України, як транзитної країни, проблема постачання мігрантів перетворилася на втрату людського капіталу. Питання регулювання міграції в умовах внутрішньої нестабільної економічної та політичної ситуації, стало викликом для політичної стратегії країни. Послабити зовнішні міграційні процеси є завданням системної державної політики, що виступає гарантом захисту прав та свобод громадян. Звідси дослідження міграційних процесів може бути індикатором рівня діяльності самої державної політики країни, що може означати як високий, так і низький показник. Тому наукова новизна роботи полягає у періодизації та диференціації демографічних, соціально-економічних, соціально-психологічних, нормативно-правових та політичних чинників, що є ознаками залежності міграції від державної політики. Вперше проведено моделювання та прогнозування показників міграції від політичних та соціально-економічних чинників.

В цьому контексті обґрунтованою є основна причинно-наслідкова гіпотеза дослідження П. Г. Безуглого, відповідно до якої міграція населення розглядається як реакція на управлінські рішення соціально-економічного змісту, які приймаються на державному рівні. Тобто державна соціально-економічна політика, її результативність аналізуються через вплив на демографічні показники та поведінку населення, зокрема міграційну поведінку, що заслуговує на підтримку, оскільки забезпечує об'єктивність оцінювання та обумовлює продуктивність пошуку напрямів корегування й модернізації (з урахуванням

очікувань споживача – населення).

Отже, тема дисертації Безуглого Павла Георгійовича та поставлена мета, є актуальними та затребуваними на національному й глобальному рівнях. Завдання дослідження охоплюють таку проблематику: виявлення основних напрямів та особливостей впливу державної політики на міграцію українців у період 2010-2017 років; окреслення динаміки міграційних процесів та їх наслідків; розробка напрямів корегування політичних практик для збереження людського капіталу держави.

Теоретичне значення результатів роботи ґрунтується на визначенні теоретичних моделей аналізу міграційних процесів, що досягнуто через поєднання теорій, що досліджують чинники та причини міграції, та теорій, що присвячені вивченню механізмів саморозвитку та самопідтримки міграції. Синтез біхевіоризму та інституціоналізму й неоінституціоналізму дозволив розкрити причини мотивацій мігрантів у вимірі нормотворчих політико-правових практик. А через синергетику та теорію конвертації капіталів продемонстровано роль політичної еліти в умовах нерівновісної політичної системи країни.

Узгодження об'єкту й предмету дослідження, мети і завдань, коректне використання автором методів наукового пошуку стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичне значення.

Серед нових наукових результатів теоретичного та науково-методичного змісту вважаємо за необхідне виокремити такі:

1) по-перше, сформований теоретичний базис дослідження міграційних процесів, який об'єднує систематизацію видів міграції населення за рядом класифікаційних ознак, групування чинників прямого та опосередкованого впливу на міграцію населення, виокремлення методів, цілей та інструментів регулювання міграційних процесів, визначення теоретичних моделей аналізу міграційних процесів в контексті державної соціально-економічної політики;

2) другим важливим результатом цієї групи є науково-методичний підхід до

вивчення міграції як об'єкту політологічного дослідження. Запропонований підхід базується на основній гіпотезі роботи та включає: обґрунтування комплексу статистичних та соціологічних показників, які визначають стан політичної системи та результативність державної соціально-економічної політики України; ідентифікацію ознак, формалізацію та диференціацію чинників впливу за групами та періодизацію показників, що визначають напрями та інтенсивність залежності міграційного руху від результатів державної соціально-економічної політики; моделювання та прогнозування показників міграційного руху в Україні на основі обґрунтованих параметрів залежності від політичних та соціально-економічних чинників.

Практичне значення результатів дослідження ґрунтується на формуванні економіко-математичної моделі, яка завдяки кількісному аналізу економічних, соціальних та політичних чинників, є підставою для прогнозування трьох сценаріїв динаміки параметрів міграційних процесів: реалістичного, песимістичного та оптимістичного. Результати роботи можуть використовуватися як у подальших наукових розробках, так і під час державних міграційних практик.

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати, що проведені здобувачем особисто, і які мають істотне значення для політичної науки. Одержані здобувачем результати є достовірними та об'єктивними. Дослідження відповідає усім вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. №167).

Зміст основних положень дисертаційного дослідження викладено у 8 одноосібних публікаціях: (3 – у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 – у наукових періодичних виданнях інших держав з наряду, за яким підготовлено дисертацію, 3 – у

наукових виданнях України, які додатково відображають наукові результати дисертації).

1. Безуглий П. Г. Міграція як результат державної освітньої політики в Україні за часів незалежності. *Політичне життя* / Донецький національний університет імені В. Стуса. Вінниця: Вид-во ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. №4. С. 4–7.

2. Безуглий П. Г. Теоретичні засади дослідження міграційних процесів. *Політичне життя* / Донецький національний університет імені В. Стуса. Вінниця: Вид-во ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. №1. С. 5–13.

3. Безуглий П. Г. Чинники та наслідки міграційного руху в Україні. *Політичне життя* / Донецький національний університет імені В. Стуса. Вінниця: Вид-во ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. №3. С. 4–9

4. Безуглий П. Оцінка сучасних масштабів міграційних переміщень в Україні. *Evropský politický a právní diskurz* / Praha: Berostav družstvo, 2018. Svazek 5. Vydání 1. S. 169–175.

5. Bezugliy P. Migration As A Result Of Socio-Economic State Policy. *Evropský politický a právní diskurz* / Praha: Berostav družstvo, 2019. Svazek 6. Vydání 5.

6. Безуглий П. Г. Сучасні тенденції внутрішньої міграції в Україні. «Урбаністичні студії: сучасний стан та перспективи розвитку». Збірка матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції / Дніпро: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 2018. С. 220–222.

7. Безуглий П. Інституційний вимір регулювання міграційних процесів в Україні. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. / Чернівці: Букрек, 2018. С. 109–112.

8. Безуглий П.Г. Оцінка масштабів міграційних процесів в Україні. «Актуальні проблеми соціальної прогностики». Збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім

«Формат А+», 2019. С. 85–87.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Рекомендувати дисертацію Безуглого П. Г. на тему: «Вплив державної політики на міграційні процеси в Україні (2010-2017 рр.)» до захисту на підставі п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р. у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – «Політологія».

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та
поведінкової економіки,
декан економічного факультету
ДонНУ імені Василя Стуса

Л. В. Шаульська

Кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та державного управління
ДонНУ імені Василя Стуса

І. В. Мацишина

